คำนิยามสถิติสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

1. เกิดมีชีพ 1
2. การเกิดไร้ชีพหรือการตายคลอด 1
3. ขนาน 1
4. คลอด 1
5. ช่วงเวลาว่างของเตียง 1
6. เด็ก 1
7. ตายปริกำเนิด 2
8. เตียงทารกแรกคลอด 2
9. เตียงในหอผู้ป่วยหนัก 2
10. เตียงผู้ป่วย 2
11. เตียงผู้ป่วยต่อแพทย์ 2
12. ทะเบียน 2
13. ทารก 2
14. ทารกคลอดก่อนกำหนด 3
15. ทารกคลอดเกินกำหนด 3
16. ทารกคลอดครบกำหนด 3
17. ทารกคลอดน้ำหนักน้อย 3
18. ทารกแรกเกิด 3
19. แท้ง 3
20. บาดเจ็บ 3
21. ใบนำส่ง 3
22. ผ่าตัดเล็ก 3
23. ผ่าตัดใหญ่ 4
24. ผู้ป่วย 4
25. ผู้ป่วยเก่า 4
26. ผู้ป่วยนอก 4
27. ผู้ป่วยใน 4
28. ผู้ป่วยโรงพยาบาลกลางคืน 4
29. ผู้ป่วยโรงพยาบาลกลางวัน 4

หน้า

30. ผู้ป่วยใหม่ 4
31. ผู้รับบริการ 5
32. ผู้รับบริการที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด 5
33. ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่ 5
34. ผู้สูงอายุ 5
35. ภาวะเจริญพันธุ์ 5
36. มารดา 5
37. มารดาตาย 5
38. ระเบียน 6
39. ระยะเวลาการเจ็บป่วย 6
40. รายงาน 6
41. เลขที่ทั่วไป 6
42. เลขที่ภายใน 6
43. วันโดยเฉลี่ยที่ผู้ป่วยรักษาในโรงพยาบาล 6
44. วันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายทุกคน 6
45. วันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายแต่ละคน 7
46. วันอยู่โรงพยาบาล..... 7
47. วางแผนครอบครัว 7
48. สถานพยาบาล 7
49. สถานสุขภาพ 7
50. หญิงมีครรภ์ 7
51. หญิงวัยเจริญพันธุ์ 7
52. หญิงวัยเจริญพันธ์ที่แต่งงานแล้ว 8
53. หญิงหลังคลอด..... 8
54. หัวหน้าครอบครัว 8
55. อัตราการเกิดโรค 8
56. อัตราการเกิดไร้ชีพ 8
57. อัตราเกิดหรืออัตราเกิดอย่างหยาบ 8
58. อัตราการครองเตียง 9
59. อัตราการแท้ง 9
60. อัตราคุมกำเนิด 9

หน้า

61. อัตราเจริญพันธุ์ตามรายอายุ 9
62. อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด..... 10
63. อัตราตายของทารก 10
64. อัตราตายของทารกแรกเกิด..... 10
65. อัตราตายหรืออัตราตายอย่างหยาบ 11
66. อัตราตายของมารดา 11
67. อัตราตายปริกำเนิด 11
68. อัตราส่วนการเกิดไร้ชีพ 11
69. อายุขัยเฉลี่ย 12
70. กชช. 12
71. กพจ. 12
72. กพอ. 12
73. กรม ต. 12
74. กรม พ. 12
75. กรม ว. 12
76. กรม อ. 12
77. คปต. 12
78. จปฐ. 12
79. ชสม. 13
80. บอส. 13
81. ปชด. 13
82. ผสม. 13
83. ผสส. 13
84. พยม. 13
85. พสช. 13
86. พอ.สว. 13
87. มตย. 13
88. รพ. 13
89. รพช. 14
90. รพท. 14
91. รพร. 14

หน้า

92. รพศ. 14
93. วสส. 14
94. ศปช. 14
95. สธ. 14
96. สป. 14
97. สสม. 14
98. สนผ. 14
99. สพค. 15
100. สปน. 15
101. สล. 15
102. สสก.อ. 15
103. สสจ. 15
104. สสช. 15
105. สสมช. 15
106. สสอ. 15
107. สอ. 15
108. อกช. 15
109. อพป. 16
110. อภ. 16
111. อมม. 16
112. อย. 16
113. อสม. 16

ภาคผนวก

คำสั่งกระทรวงสาธารณสุข 17-20

1. **เกิดมีชีพ** (Live Birth)

การที่ทารกคลอดออกมาโดยวิธีใดก็ตาม และไม่คำนึงถึงระยะเวลาของการตั้งครรภ์ โดยที่ทารกที่คลอดออกมานั้นจะต้องมีการหายใจหรือแสดงอาการที่บ่งว่ามีชีวิต เช่น การเต้นของหัวใจ การเต้นของเส้นโลหิต การเต้นของสายสะดือหรือมีการเคลื่อนไหวของร่างกาย

2. **การเกิดไร้ชีพหรือการตายคลอด** (Stillbirth)

การที่ทารกคลอดออกมาหลังจากการตั้งครรภ์ไม่ต่ำกว่า 28 สัปดาห์ แล้วไม่แสดงอาการของการมีชีวิต

3. **ขนาน** (Item)

รายการยาในใบสั่งยา

4. **คลอด** (Labour)

การที่มีสิ่งปฏิสนธิ คือ ทารก และเยื่อหุ้มเด็ก ถูกดันออกจากมดลูก การคลอดนี้อนุโลมทั้งการคลอดโดยทางอื่น เช่น การคลอดทางหน้าท้องด้วยการที่สิ่งปฏิสนธิหลุดออกมานี้ ถ้าอายุของการตั้งครรภ์แตกต่างกันเราเรียกการสิ้นสุดนั้นแตกต่างกันเช่น เป็นการแท้งการคลอดก่อนกำหนด การคลอดครบกำหนด และการคลอดเกินกำหนด

5. **ช่วงเวลาว่างของเตียง** (Turn Over Interval)

การว่างหลังจากการใช้เตียงของผู้ป่วยในเฉลี่ยแต่ละคน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนวันที่เตียงว่างในช่วงเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนผู้ป่วยในที่จำหน่ายทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

โดยที่จำนวนวันที่เตียงว่างในช่วงเวลาที่กำหนด = (จำนวนเตียงทั้งหมด x ระยะเวลาที่กำหนด) - จำนวนวันอยู่ของผู้ป่วยในช่วงเวลาเดียวกัน

6. **เด็ก** (Child)

ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี

7. **ตายปริกำเนิด** (Perinatal Mortality)

การตายของทารกในครรภ์ และทารกแรกคลอดโดยใช้อายุทารกในครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไปหรือถ้าไม่ทราบอายุครรภ์ให้ใช้น้ำหนักของทารกแรกคลอดตั้งแต่ 1,000 กรัมขึ้นไปและอายุแรกคลอดใช้ 7 วันหลังคลอด

8. **เตียงทารกแรกคลอด** (Crib)

เตียงที่มีไว้ใช้สำหรับทารกแรกคลอด

9. **เตียงในหอผู้ป่วยหนัก** (I.C.U. Bed)

เตียงที่รับผู้ป่วยหนักและอยู่ในระยะวิกฤติที่ต้องใช้เครื่องมือและการดูแลพิเศษ โดยหวังว่าจะช่วยให้รอดชีวิต

หมายเหตุ ไม่นับเตียงในหอผู้ป่วยหนักเป็นเตียงผู้ป่วย และไม่ต้องนับว่าเป็นเตียงเสริม เตียงแทรก แต่ให้เป็นเตียงเฉพาะในหอผู้ป่วยหนัก

10. **เตียงผู้ป่วย** (Patient's Bed)

เตียงที่รับผู้ป่วยในไว้รักษาเป็นประจำ ทั้งนี้ไม่รวมเตียงเสริม เตียงแทรก เตียงรอคลอด เตียงคลอด เตียงทารกแรกคลอดที่มีอาการปกติ เตียงตรวจโรค เตียงผ่าตัด เตียงเฝ้าสังเกต และเตียงในหอผู้ป่วยหนัก

11. **เตียงผู้ป่วยต่อแพทย์** (Bed per Physician)

จำนวนเตียงทั้งหมดของสถานพยาบาลต่อจำนวนแพทย์ทั้งหมด (จำนวนแพทย์ทั้งหมดให้นับแพทย์ทั้งหมด ของสถานพยาบาลไม่ว่าจะทำการรักษาหรือไม่ก็ตามและรวมแพทย์ที่ลาไปฝึกอบรมทั้งในประเทศและนอกประเทศ หรือไปราชการต่างประเทศ ยกเว้นอัตราว่างและที่ถูกยืมตัวไปปฏิบัติงานที่อื่น)

12. **ทะเบียน** (List)

บัญชีแสดงข้อมูลที่สำคัญจากระเบียนสำหรับใช้อ้างอิง

13. **ทารก** (Infant)

ผู้มีอายุต่ำกว่า 1 ปี

14. **ทารกคลอดก่อนกำหนด (Premature Infant)**

ทารกที่คลอดออกมาโดยที่มีอายุอยู่ในครรภ์ไม่ถึง 37 สัปดาห์

15. **ทารกคลอดเกินกำหนด (Over term Infant)**

ทารกที่คลอดออกมาโดยที่มีอายุอยู่ในครรภ์ตั้งแต่ 42 สัปดาห์ขึ้นไป

16. **ทารกคลอดครบกำหนด (Full term Infant)**

ทารกที่คลอดออกมาโดยที่มีอายุอยู่ในครรภ์ตั้งแต่ 37 สัปดาห์แต่ไม่ถึง 42 สัปดาห์

17. **ทารกคลอดน้ำหนักน้อย (Low birth weight)**

ทารกแรกคลอดที่น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม และมีชีวิต

18. **ทารกแรกเกิด (New Born)**

ทารกที่มีอายุน้อยกว่า 28 วัน ระยะนี้เรียกว่า Neonatal Period

19. **แท้ง (Abortion)**

การสิ้นสุดการตั้งครรภ์เมื่ออายุครรภ์น้อยกว่า 28 สัปดาห์ และทารกไม่มีชีวิต

20. **บาดเจ็บ (Injury)**

การที่ร่างกายเกิดบาดแผลหรือเจ็บปวด เนื่องจากเหตุภายนอกที่สมควรได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ เช่น เกิดจากอุบัติเหตุการต่อสู้และเหตุการณ์รุนแรง เป็นต้น

21. **ใบนำส่ง (Request and Referal form)**

แบบพิมพ์หรือแบบบันทึกสำหรับใช้ส่งต่อผู้ป่วยหรือวัตถุนำส่งตรวจระหว่างหน่วยงาน

22. **ผ่าตัดเล็ก (Minor Operation)**

การผ่าตัดที่ต้องใช้ยาระงับความรู้สึกระยะสั้นเฉพาะที่ หรือไม่ใช้เลยต้องทำในห้องผ่าตัดเล็กหรือห้องผ่าตัดใหญ่ ยกเว้นการขูดมดลูก การเข้าเผือก การทำแผล

23. **ผ่าตัดใหญ่** (Major Operation)

การผ่าตัดที่ต้องใช้ยาสลบหรือฉีดยาชาเข้าไขสันหลัง (Spinal block) หรือนอกไขสันหลัง (Epidural block) และจำเป็นต้องทำในห้องผ่าตัดใหญ่

24. **ผู้ป่วย** (Patient)

ผู้มีความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ที่ไม่อาจดำรงชีวิตอย่างปกติสุขหรือสมควรได้รับบริการทางสาธารณสุข

25. **ผู้ป่วยเก่า** (Revisitor)

ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้นเป็นครั้งต่อมาในเวลา 1 ปี (ตามปีปฏิทิน) สำหรับผู้ป่วยในเป็นการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยข้ามปี

26. **ผู้ป่วยนอก** (Out-Patient)

ผู้รับบริการที่ได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยและได้ลงทะเบียนไว้ที่แผนกผู้ป่วยนอก

27. **ผู้ป่วยใน** (In-Patient)

ผู้ป่วยที่มารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล โดยแพทย์สั่งให้รับไว้เพื่อให้อยู่พักรักษาในสถานพยาบาล และลงทะเบียนเป็นผู้ป่วยใน ซึ่งจะต้องผ่านการลงทะเบียนเป็นผู้ป่วยนอกมาแล้ว

28. **ผู้ป่วยโรงพยาบาลกลางคืน** (Night-Hospital Patient)

ผู้ป่วยที่มารับบริการตามแผนการรักษาทางจิตเวช โดยสามารถไปทำกิจกรรมนอกโรงพยาบาลในเวลากลางวัน และกลับมารับการดูแลรักษาในเวลากลางคืน

29. **ผู้ป่วยโรงพยาบาลกลางวัน** (Day-Hospital Patient)

ผู้ป่วยที่รับไว้รักษาตลอดเวลากลางวันทุกวันทำการ โดยร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ แต่ไม่พักค้างคืนในสถานพยาบาล

30. **ผู้ป่วยใหม่** (New-Patient)

ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้นเป็นครั้งแรกในช่วงเวลาที่กำหนด

31. **ผู้รับบริการ** (Acceptor, Recipient, Client Health Consumer, Health User)

บุคคลที่ได้รับบริการทางสาธารณสุข

32. **ผู้รับบริการที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด** (Active User)

ผู้ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิดวิธีใดวิธีหนึ่ง ในเวลาที่กำหนด

33. **ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่** (New Acceptors)

ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวที่มีลักษณะดังนี้

1. ไม่เคยรับบริการจากหน่วยงานใด ๆ มาก่อน

หรือ 2. เคยรับบริการจากหน่วยงานแห่งนี้ต้องการเปลี่ยนวิธี

หรือ 3. เคยรับบริการจากหน่วยงานแห่งอื่นต้องการเปลี่ยนวิธี

หรือ 4. เคยรับบริการก่อนการตั้งครรภ์ เมื่อสิ้นสุดการตั้งครรภ์แล้วกลับมารับบริการอีก

หมายเหตุ หน่วยงานในที่นี้ หมายถึง หน่วยงานของรัฐทั้งนี้ ไม่รวมหน่วยงานของเอกชน เช่น คลินิก ร้านขายยา และโรงพยาบาลเอกชน

34. **ผู้สูงอายุ** (Old Age)

บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

35. **ภาวะเจริญพันธุ์** (Fertility)

สภาพการสืบทอดพันธุ์ของประชากรกลุ่มใด ๆ โดยพิจารณาจากการเกิดมีชีพในประชากรกลุ่มนั้น ๆ หรือชุมชนที่กำหนด

36. **มารดา** (Pregnant Mother)

หญิงที่มีครรภ์หรือให้กำเนิดบุตรหลังคลอด 6 สัปดาห์

37. **มารดาตาย** (Maternal Death)

การตายของหญิงมีครรภ์หรือภายใน 42 วัน หลังสิ้นสุดการตั้งครรภ์ที่มีสาเหตุการตายจากการตั้งครรภ์หรือการคลอด

38. **ระเบียน** (Record)

แบบพิมพ์หรือแบบบันทึกที่ใช้กรอกข้อมูลเบื้องต้นเป็นรายหน่วยนับ เช่น รายบุคคล รายวัน รายกลุ่ม และจัดเก็บเป็นหลักฐานที่หน่วยงานนั้น

39. **ระยะเวลาของการเจ็บป่วย** (Duration of Illness)

ระยะเวลาตั้งแต่แสดงอาการครั้งแรก จนกระทั่งหายเป็นปกติ บุคคลใดเป็นโรคแทรกซ้อนหลายโรคให้ใช้โรคที่สำคัญโรคเดียว

40. **รายงาน** (Report)

แบบพิมพ์หรือแบบบันทึกที่ใช้รวบรวมข้อมูลที่ต้องการจากระเบียนในช่วงเวลาที่กำหนดส่งให้หน่วยเหนือหรือหน่วยข้างเคียง

41. **เลขที่ทั่วไป** (Hospital Number)

ลำดับเลขที่ ที่สถานพยาบาลกำหนดลงในบัตรประจำตัวผู้รับบริการครั้งแรก โดยเริ่มใหม่ในช่วงเวลาที่กำหนด

42. **เลขที่ภายใน** (Admission Number)

ลำดับเลขที่ ที่สถานพยาบาลกำหนดลงในบัตรบันทึกการตรวจผู้ป่วย เมื่อรับไว้เป็นผู้ป่วยในโดยเริ่มใหม่ในช่วงเวลาที่กำหนด

43. **วันโดยเฉลี่ยที่ผู้ป่วยรักษาในโรงพยาบาล** (Average Length of Stay)

จำนวนวันโดยเฉลี่ยต่อผู้ป่วยใน 1 คน ที่อยู่รักษาในโรงพยาบาลจนจำหน่ายในระยะเวลาที่กำหนด โดยเฉลี่ยจากวันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายทุกคน ต่อจำนวนผู้ป่วยที่จำหน่ายทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน

44. **วันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายทุกคน** (Discharge Patient Day)

จำนวนวันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายแต่ละคน (Length of Stay) รวมกันในช่วงเวลาที่กำหนด

45. **วันอยู่ของผู้ป่วยจำหน่ายแต่ละคน** (Length of Stay)

จำนวนวันที่อยู่รักษาในสถานพยาบาลของผู้ป่วยจำหน่ายแต่ละคน การนับวันให้นับตั้งแต่วันที่รับไว้ ไม่นับวันจำหน่าย ยกเว้น รับไว้และจำหน่ายในวันเดียวกัน ให้นับเป็น 1 วัน โดยใช้ 0.00 น. แบ่งวัน

46. **วันอยู่โรงพยาบาล** (Patient Day)

จำนวนรวมของผู้ป่วยในในแต่ละวันรวมกันในช่วงเวลาที่กำหนด (ไม่รวมเด็กเกิดใหม่ที่มีสุขภาพแข็งแรง) การนับวันให้นับตั้งแต่วันที่รับไว้ไม่นับวันจำหน่าย กรณีที่รับไว้ และจำหน่ายในวันเดียวกัน ให้นับเป็น 1 วัน โดยใช้เวลา 0.00 น. แบ่งวัน

47. **วางแผนครอบครัว** (Family Planning)

การที่คู่ชายหญิงใช้วิจารณญาณและความพยายามที่จะกำหนดจำนวนบุตร ช่วงเวลาที่จะมีบุตรคนแรก ระยะห่างของการมีบุตร โดยการใช้วิธีคุมกำเนิดป้องกันการตั้งครรภ์ และการวางแผนครอบครัวยังรวมถึงการที่คู่ชายหญิงพยายามที่จะให้เกิดการตั้งครรภ์ด้วย

48. **สถานพยาบาล** (Medical Premise, Health Institution)

สถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะ ซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการประกอบโรคศิลปะหรือซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบกิจการอื่นด้วยการผ่าตัด ฉีดยา หรือฉีดสารใด ๆ หรือด้วยการใช้กรรมวิธีอื่น ซึ่งเป็นกรรมวิธีของการประกอบโรคศิลปะ ทั้งนี้โดยกระทำเป็นปกติธุระไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงสถานที่ขายยาตามกฎหมายว่าด้วยการขายยา ซึ่งประกอบธุรกิจการขายยาโดยเฉพาะตาม พ.ร.บ.สถานพยาบาล พ.ศ.2504

49. **สถานสุขภาพ** (Health Status)

ภาวะของประชาชนที่เกี่ยวกับการเกิด การเจ็บป่วยและการตาย

50. **หญิงมีครรภ์** (Pregnant Woman)

หญิงกำลังตั้งครรภ์

51. **หญิงวัยเจริญพันธุ์** (Woman of Reproductive Age)

หญิงที่อยู่ในวัยที่มีบุตรได้ คือหญิงที่มีอายุ 15-44 ปี (บางประเทศใช้ 15-49 ปี)

52. **หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้ว (MWRA - Married Woman of Reproductive Age)**
หญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วและกำลังอยู่กินกับสามี

53. **หญิงหลังคลอด (Postpartum Woman)**
หญิงที่อยู่ในช่วงเวลา 42 วัน นับจากการสิ้นสุดจากตั้งครรภ์ (หญิงแท้งบุตรไม่นับรวมเป็นหญิงหลังคลอด แต่ถ้าหญิงนั้นตายเนื่องจากการแท้งบุตร ให้นับเป็นมารดาตาย)

54. **หัวหน้าครอบครัว (Head of the Family)**
บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เป็นสมาชิกในครอบครัวและทุกคนยอมรับให้เป็นหัวหน้า

55. **อัตราการเกิดโรค (Incidence Rate)**
อัตราป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่ง (รายใหม่) ต่อจำนวนประชากรกลางปีแสนคน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนป่วยด้วยโรคใดโรคหนึ่ง (รายใหม่) ในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 100,000}{\text{จำนวนประชากรกลางปีในปีเดียวกัน}}$$

56. **อัตราการเกิดไร้ชีพ (Fetal Death Rate or Stillbirth Rate)**
จำนวนเด็กเกิดไร้ชีพต่อจำนวนการคลอด 1,000 คน ในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราการเกิดไร้ชีพ} = \frac{\text{จำนวนเด็กเกิดไร้ชีพในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 1,000}{\text{จำนวนการคลอดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

57. **อัตราเกิดหรืออัตราเกิดอย่างหยาบ (Crude Birth Rate)**
จำนวนการเกิดต่อประชากร 1,000 คน ในช่วงปีหนึ่ง ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนการเกิดในช่วงปีหนึ่ง} \times 1,000}{\text{จำนวนประชากรกลางปี ในปีเดียวกัน}}$$

58. **อัตราการครองเตียง** (Bed Occupancy Rate)

ร้อยละของการใช้เตียงทั้งหมดของสถานพยาบาลของผู้ป่วยใน ในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{วันอยู่โรงพยาบาล (Patient Day) ในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 100}{\text{จำนวนเตียง} \times \text{จำนวนวันในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

59. **อัตราการแท้ง** (Abortion Rate)

จำนวนการแท้งบุตรต่อหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ตั้งครรภ์ 1,000 คน ในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราการแท้ง} = \frac{\text{จำนวนการแท้งบุตรในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 1{,}000}{\text{จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ตั้งครรภ์ในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

60. **อัตราการคุมกำเนิด** (CPR-Contraceptive Prevalence Rate)

จำนวนผู้ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด โดยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อหญิงวัยเจริญพันธุ์ 100 ราย ที่แต่งงานแล้วและกำลังอยู่กินกับสามีในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในพื้นที่ที่กำหนดคำนวณได้จากสูตร

$$\text{อัตราคุมกำเนิด} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด} \times 100}{\text{จำนวนหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วและกำลังอยู่กินกับสามี}}$$

61. **อัตราเจริญพันธุ์ตามรายอายุ** (Age-Specific Fertility Rate)

จำนวนเด็กเกิดมีชีพ ซึ่งเกิดจากสตรีอายุหนึ่งหรือในกลุ่มอายุนั้นต่อจำนวนสตรีอายุนั้นหรือในกลุ่มอายุนั้นทั้งหมด อัตรานี้อาจแสดงตัวเลขเฉลี่ยต่อสตรี 1 คน หรือ 100 คน หรือ 1,000 คนก็ได้ (ค่า k = 1 หรือ 100 หรือ 1,000 ตามลำดับ) ตามปกติจะคำนวณอัตราเจริญพันธุ์ตามรายกลุ่มอายุ 5 ปี โดยเริ่มตั้งแต่สตรีอายุ 15 ปีถึง 44 ปี

$$\text{อัตราเจริญพันธุ์ของกลุ่มอายุที่ศึกษา} = \frac{\text{จำนวนเด็กเกิดมีชีพที่เกิดจากสตรีในกลุ่มอายุที่ศึกษา} \times k}{\text{จำนวนสตรีทั้งหมดในกลุ่มอายุที่ศึกษา}}$$

62. อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด (TFR - Total Fertility Rate)

จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่คาดว่าสตรีคนหนึ่ง (หรือ 100 คน หรือ 1,000 คน) จะให้กำเนิดตลอดชั่วชีวิตของสตรีนั้นหรืออีกนัยหนึ่งคือ สตรีคนหนึ่งตั้งแต่เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์จนหมดวัยเจริญพันธุ์หรือจนตายไป จะมีบุตรเฉลี่ยกี่คน โดยมีข้อสมมติฐานว่าการมีบุตรตลอดช่วงวัยการมีบุตรของสตรีนั้น เป็นไปตามอัตราเจริญพันธุ์ตามรายอายุที่เป็นอยู่ในปีหนึ่ง คำนวณได้จากสูตร

อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด = n x ผลรวมของอัตราเจริญพันธุ์ต่อกลุ่มอายุ

(n หมายถึง จำนวนปีของกลุ่มอายุ เช่น การคำนวณอัตราเจริญพันธุ์ตามรายกลุ่มอายุ 5 ปี ในการคำนวณอัตราเจริญพันธุ์รวมยอด n = 5)

63. อัตราตายของทารก (Infant Mortality Rate)

จำนวนการตายของทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ราย ในช่วงเวลาที่กำหนด ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนการตายของทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี ในช่วงเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนการเกิดมีชีพในช่วงเวลาเดียวกัน}} \times 1{,}000$$

64. อัตราตายของทารกแรกเกิด (Neonatal Mortality Rate)

จำนวนการตายของทารกที่มีอายุน้อยกว่า 28 วัน ในช่วงเวลาที่กำหนดต่อการเกิดมีชีพ 1,000 ราย ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนการตายของทารกที่มีอายุน้อยกว่า 28 วัน ในช่วงเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนการเกิดมีชีพในช่วงเวลาเดียวกัน}} \times 1{,}000$$

65. อัตราตาย หรืออัตราตายอย่างหยาบ (Crude Death Rate)

จำนวนการตายต่อประชากรกลางปี 1,000 คน ในช่วงปีหนึ่ง ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\frac{\text{จำนวนการตายในช่วงปีหนึ่ง} \times 1{,}000}{\text{จำนวนประชากรกลางปีในปีเดียวกัน}}$$

66. อัตราตายของมารดา (Maternal Mortality Rate)

การตายของหญิงมีครรภ์หรือภายใน 42 วัน หลังสิ้นสุดการตั้งครรภ์ที่มีสาเหตุการตาย เนื่องจากการตั้งครรภ์หรือการคลอดต่อจำนวนการคลอด 1,000 คน ภายในช่วงเวลาที่กำหนด

$$\text{อัตราตายของมารดา} = \frac{\text{จำนวนการตายของมารดาในช่วงเวลาที่กำหนด} \times 1{,}000}{\text{จำนวนการเกิดมีชีพในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

67. อัตราตายปริกำเนิด (Perinatal Mortality Rate)

จำนวนการตายของทารกในครรภ์และทารกแรกคลอดต่อจำนวนการเกิดมีชีพ 1,000 ราย สำหรับความหมายของทารกในครรภ์และทารกแรกคลอดจะกำหนดโดยอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป หรือถ้าไม่ทราบอายุครรภ์ให้ใช้น้ำหนักของทารกแรกคลอดตั้งแต่ 1,000 กรัมขึ้นไป และอายุแรกคลอดใช้ 7 วัน หลังคลอด

$$\text{อัตราตายปริกำเนิด} = \frac{(\text{จำนวนการตายของทารกในครรภ์} + \text{จำนวนการตายของทารกแรกคลอด}) \times 1{,}000}{\text{จำนวนคลอดในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

68. อัตราส่วนการเกิดไร้ชีพ

$$\text{อัตราส่วนการเกิดไร้ชีพ} = \frac{\text{จำนวนเด็กเกิดไร้ชีพในช่วงเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนการเกิดมีชีพในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

69. อายุขัยเฉลี่ย (Life Expectancy)

จำนวนปีโดยเฉลี่ยที่ประมาณว่าบุคคลหนึ่งจะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกถ้าอัตราตายอย่างที่เป็นอยู่ในขณะนั้นดำเนินไปเรื่อย ๆ คำนี้ มักใช้ในอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดใช้เป็นดัชนีที่ชี้วัดสภาวะสุขภาพอนามัยในระยะเวลาหนึ่ง

70. กชช.

คณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

71. กพจ.

คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด

72. กพอ.

คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ

73. กรม ต.

กรมควบคุมโรคติดต่อ

74. กรม พ.

กรมการแพทย์

75. กรม ว.

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

76. กรม อ.

กรมอนามัย

77. คปต.

คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล

78. จปฐ.

ความจำเป็นพื้นฐาน

79. ชสม.

ช่างสุขภัณฑ์หมู่บ้าน

80. บอส.

บัณฑิตอาสาสมัคร

81. ปชด.

หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน

82. ผสม.

ผู้สื่อข่าวมาเลเรีย

83. ผสส.

ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

84. พยม.

พนักงานเยี่ยมบ้านมาลาเรีย

85. พสช.

พนักงานสุขภาพชุมชน

86. พอ.สว.

หน่วยแพทย์อาสาในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีศรีสังวาลย์

87. มตย.

แม่ตัวอย่าง

88. รพ.

โรงพยาบาล

89. รพช.

โรงพยาบาลชุมชน

90. รพท.

โรงพยาบาลทั่วไป

91. รพร.

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช

92. รพศ.

โรงพยาบาลศูนย์

93. วสส.

วิทยาลัยการสาธารณสุข

94. ศปช.

ศูนย์ประสานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ

95. สธ.

สาธารณสุข

96. สป.

สำนักงานปลัดกระทรวง

97. สสม.

สำนักงานคณะกรรมการการสาธารณสุขมูลฐาน

98. สนผ.

สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข

99. สพค.

สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข

100. สปน.

โครงการสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ในด้านการรักษาพยาบาล

101. สล.

สำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี

102. สสก.อ.

สำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอ

103. สสจ.

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

104. สสช.

สำนักงานสาธารณสุขชุมชน

105. ศสมช.

ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

106. สสอ.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

107. สอ.

สถานีอนามัย

108. อกช.

คณะอนุกรรมการพัฒนาชนบทระดับจังหวัด

109. อพป.

โครงการอาสาพัฒนาป้องกันตนเอง

110. อภ.

องค์การเภสัชกรรม

111. อมม.

อาสาสมัครมาลาเรีย

112. อย.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

113. อสม.

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน